

06.10.2011

Kepo/1

1

Lausunto Valtioneuvoston lapsi- ja nuorisopoliittisesta kehittämishohjelmasta 2012-2015

HEL 2011-004950 T 12 04 00

Päätösehdotus

Nuorisolautakunta päättäneenä antaa asiasta nuorisoasiainkeskuksen esityksen mukaisen lausunnon:

Nuorisolain mukaan valtioneuvosto hyväksyy joka neljäs vuosi nuorisopoliittikan kehittämishohjelman. Kehittämishohjelma, josta nyt pyydetään lausuntoa, on järjestyksessään toinen. Edellisen ohjelman arvioissa kiinnitettiin huomiota sen kaikenkattavuuteen, fokuksen puutteeseen ja monin paikoin liialliseen yksityiskohtaisuuteen. Uusi ohjelma on selkeästi rajatumpi, siinä on strategisia painopisteitä, mutta esitykset niiden toteuttamiseksi jäävät pääosin melko yleiselle tasolle. Toimenpiteiden toteuttaminen kuntatasolla ja niiden rahoitus jäävät pääosin epäselväksi.

Yhteiskuntatakuu tärkeä tavoite, mutta ei huomioi riittävästi pääkaupunkiseudun tarpeita

Vuosien 2012-2015 kehittämishohjelman kärkenä on Hallitusohjelman esiin nostama nuorten yhteiskuntatakuu. Valtion budjettisuunnitelmissa tähän asiaan on myös tehty merkittäviä resurssien siirtoja. Nuorten opiskeluun ja työelämään siirtymisen helpottamista voidaan myös tietopohjaisesti hyvin perustella. Myös Helsingissä peruskoulun jälkeen ilman jatkokoulutuspaikkaa tai työtä jäävien osuus on varsin suuri ja viime vuosina selkeästi kasvanut. Koulutus- ja työelämään siirtymisen vaikeus näkyy muutamien vuosien viiveellä syrjäytysriskien kasvamisella, johon kytkeytyy opiskelu- tai työpaikan puutteen lisäksi terveydellisiä ongelmia, päihteiden käyttöä, psyykkisiä ja sosiaalisia ongelmia sekä köyhyyttä.

Vaikka kohtuuttoman suuri määrällinen ja suhteellinen osuus koko valtakunnan peruskoulun jälkeen ilman jatkokoulutuspaikkaa jääneistä onkin Helsingissä, kehittämishohjelma ei tätä huomioi: II asteen ammatillisen koulutuksen aloituspaikkoja on Helsingissä liian vähän eikä ohjelma huomioi maahanmuuttajataustaisten nuorten poikkeavan suurta osuutta pudokkaista. Riittävän konkreettista ei ole se, että ohjelman toimenpiteenä todetaan, että ”Erytisesti ammatillisen toisen asteen koulutuksen osalta on jo nyt eroja alueellisessa kattavuudessa” (s.12).

Nuorten vaikuttamistapojen kehittäminen ajankohtainen tavoite

Kehittämishjelman ensimmäiseksi strategiseksi tavoitteeksi on nostettu "Lasten ja nuorten kasvu aktiiviseksi ja yhteisvastuulliseksi kansalaisiksi". Kansalaisten ja varsinkin nuorten kansalaisten rakoileva luottamus demokratiaan ja politiikkaan sekä puutteelliset taidot ja motivaatio toimia itse aktiivisena kansalaisena ovat julkisen sektorin keskeisiä haasteita. Valtioneuvoston kehittämishjelma edellyttää oikeasuuntaisesti, että "kehitetään lasten ja nuorten kuulemista sekä heidän osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksiaan parantavia toimintamuotoja." Suomalaisissa kunnissa nuorisovaltuustot ovat vakiintuneet nuorten vaikuttamisjärjestelmiksi. Niihin liittyy kuitenkin niin paljon ongelmia, joita erityisesti kansainvälinen alan tutkimus on lisääntyvästi nostanut esiin, että uudenlaisten nuorten vaikuttamistapojen kehittäminen on, kuten kehittämishjelma toteaa, varsin perusteltua. Eräs tällainen on Helsingin kaupunginhallituksen kesäkuussa 2011 hyväksymä nuorten vaikuttamisjärjestelmä Ruuti. Se pyrkii innostamaan mahdollisimman monia nuoria vaikuttamaan itseään koskeviin asioihin sellaisilla tavoilla, jotka he kokevat itselleen luonteviksi. Samalla lisätään nuorten ja nuorten ryhmien dialogia aikuisten, kaupungin päätöksentekijöiden ja virkamiesten kanssa.

Kehittämissuunnitelmassa painottuu ongelmaperusteinen kohdennettu puuttuminen ja sen välineistö. On sinänsä tärkeää, että kiinnitetään huomiota erilaisiin kieli-, sukupuoli-, seksuaali-, kulttuuri-, uskonto-, liikunta- ja muihin vähemmistöihin, rasismiin, viharikoksiin, kunniaväkivaltaan, työttömyyteen, syrjäytymiseen, koulupudokkuuteen, kiusaamiseen, maksuhäiriöihin, päihteiden käyttöön ja muihin moninlaisiin terveysongelmiin, mutta haittavaikutuksena on, että tällöin toimenpiteiden huomio kääntyy pois yleisistä ennaltaehkäisevistä peruspalveluista. Samalla ns. huolipuheen yleistymisen myötä lisääntyy nuorten näkeminen ongelmana eikä niinkään mahdollisuutena. Esimerkiksi Helsingin kaupunginvaltuuston omaan valtuustokauden strategiaan sisältyvä Lasten ja nuorten hyvinvointiohjelma (Lasu 2009 – 2012) rakentuu universaalien lasten, nuorten ja perheiden peruspalvelujen varaan, joita täydennetään varhaisella puuttumisella ja viime kädessä korjaavilla toimilla.

Ilman erillisrahoitusta ohjelman toteuttaminen on epärealistista

Kehittämishjelman toimenpideohjelma jää varsin yleiselle tasolle. Ongelmallista on erityisesti se, että monia hyviä toimenpiteitä esitetään tuettavaksi, vahvistettavaksi ja lisättäväksi, mutta ei määritellä miten nämä toimenpiteet rahoitetaan. Nuorisotakuun toteuttamiseen hallitus on alustavassa budjettisuunnitelmassaan varannut omat merkittävät lisämäärärahasensa, mutta muilta osin ohjelman toteuttamiseen ei erityisiä määrärahoja ole: "toimenpiteet rahoitetaan...ministeriöiden/hallinnonalojen vuosibudjettien sisällä" (s. 46). Opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksiköllä "voi olla myös

erillistä rahoitusta, mutta sen määrä jäänee suhteellisen vaatimattomaksi.” (s. 46). Mikäli ohjelman toimenpiteitä lähdetäisiin toteuttamaan kunnissa, sen rahoitus täytyisi löytyä muualta kunnan budjetista tai sitten saada nykyistä toimintaa karsimalla. Helsingin kaupungin budjetti on ollut jo monia vuosia varsin tiukka ja muun muassa nuorisotoimessa on jouduttu tekemään jatkuvia säästöjä. Tällaisissa talousolosuhteissa ei voida pitää realistisena, että Valtioneuvoston lapsi- ja nuorisopoliittisen kehittämisohjelman edellyttämiä toimenpiteitä – yhteiskuntatakuuta ehkä osin lukuun ottamatta – voitaisiin lähteä toteuttamaan Helsingin kaupungissa ilman erillisrahoitusta.

Kehittämisohjelmalta puuttuu näkemyksellisyys ja innovatiivisuus

Kehittämisohjelma ulottuu varsin pitkälle, vuosikymmen puoleen väliin saakka. Tässä mielessä siltä olisi odottanut rohkeampia avauksia tulevaisuudesta ja vahvempaa kehittämisotetta. Nykyisen ohjelman strategiat ovat kuitenkin varsin vahvasti menneessä ja nykyisyydessä kiinni, eikä se auta näkemään minkälainen lasten ja nuorten Suomi vuonna 2015 pitäisi Valtioneuvoston mielestä olla. Ohjelma ei myöskään juurikaan innosta lasten ja nuorten kanssa toimijoita pohtimaan ja kehittämään nykyistä palveluajatteluaan tai toimintatapojaan ja –menetelmiään.

Esittelijä

OKM:n nuorisoyksikkö on valmistellut Valtioneuvoston lapsi- ja nuorisopoliittisen kehittämisohjelman 2012-2015 (Diaarinumero OKM/14/600/2011). Siitä on pyydetty 20.9.2011 päivätyllä kirjeellä lausuntoa Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskukselta ja sosiaalivirastolta. Kehittämisohjelma perustuu nuorisolain (72/2006) velvoitteeseen laatia valtioneuvoston hyväksyttäväksi kyseinen lausunto joka neljäs vuosi. Ohjelma perustuu hyvin kiinteästi Kataisen hallituksen hallitusohjelmaan (22.06.2011).

Esittelijä

osastopäällikkö
Leena Ruotsalainen

Lisätiedot

Leena Ruotsalainen, osastopäällikkö, puhelin: 89120
leena.ruotsalainen(a)hel.fi
Siurala Lauri, nuorisotoimenjohtaja, puhelin: 310 89045
lasse.siurala(a)hel.fi

Oheismateriaali

- 1 [OKM:n lausuntopyyntö VN:n Lapsi- ja nuorisopoliittisesta kehittämisohjelmasta](#)
- 2 [VN:n Lapsi- ja nuorisopoliittinen kehittämisohjelma 2012-2015](#)

06.10.2011

Kepo/1

Tiedoksi

Hallintokeskus

Postiosoite

PL 5000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
nuorisoasiainkeskus@hel.fi

Käyntiosoite

Hietaniemenkatu 9 B
Hietaniemenkatu 9 B
<http://nuoriso.hel.fi>

Puhelin

+358 9 310 8900

Tilinro

800012-62637

Faksi

+358 9 310 89099

Y-tunnus

0201256-6

Alv.nro

FI02012566